

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2013/14:42

Stenografiska
uppteckningar
2013/14:42

Onsdagen den 25 juni

1 § Ekonomiska och finansiella frågor (budget)

Statssekreterare Hans Lindberg

Återrapportering från möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor (budget) den 11 november 2013

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor (budget) den 17 juli 2014

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statssekreterare Hans Lindberg med medarbetare välkomna till EU-nämnden. Finns det några utestående A-punkter? Det finns det inte. Då, statssekreteraren, undrar jag om det finns någonting att säga med anledning av möte i rådet den 11 november 2013.

Anf. 2 Statssekreterare HANS LINDBERG:

Riksdagen har redan fått skriftlig information från mötet i november. I korthet kan sägas att rådet till sist godkände ordförandeskapets kompromissförslag med kvalificerad majoritet. Men Sverige, tillsammans med Storbritannien, Nederländerna och Danmark, stödde inte kompromissen eftersom marginalerna i slutändan blev för små. Men när budet lades fram hade vi i alla fall påverkat ordförandeskapet i rätt riktning ganska rejält. Marginalerna uppgår till 356 miljoner euro för åtaganden och 711 miljoner euro för betalningar. Det tyckte vi alltså var för lite.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och går över till den kommenterade dagordningen, punkt 1, Förslag till allmän budget för 2015. Det är en beslutspunkt.

Anf. 4 Statssekreterare HANS LINDBERG:

Jag tänkte att vi skulle titta lite grann på tidsplanen för förhandlingarna. Årsbudgetförfarandet inför 2015 inleddes i februari med att rådet antog sina budgetriktlinjer och delgav kommissionen dem. Den 11 juni antog kommissionen sitt budgetförslag, och den fortsatta processen innebär att detta kommer att behandlas i budgetkommittén och Coreper 2 i juni. Den 17 juli ska det tas upp och behandlas på budget-Ekofin.

Resan fortsätter under hösten. Nu har kommissionen lagt fram sitt förslag, rådet ska dra sina slutsatser och sedan kommer Europaparlamentet också med ett förslag så småningom. Jag vill påminna er om vad som

hände förra året. Då lade kommissionen först fram ett förslag som vi tyckte var ganska expansivt. Sedan lade parlamentet fram ett ännu mer expansivt förslag. Slutresultatet av förhandlingarna, som avslutades i november, var att man hamnade mellan rådets förslag och kommissionens förslag, dock närmare kommissionens förslag än rådets ursprungsförslag.

Processen framöver kommer att följa ungefär samma tidtabell som förra året. Om jag får gissa tror jag att det fortsatta spelet lite grann kommer att se likadant ut.

När det gäller förutsättningarna för årets budgetförfarande är nyheten denna programperiod att flexibilitetsinstrumenten har tillkommit. De kan utnyttjas för enstaka år och så att säga spåda på åtaganden och betalningar på olika sätt. Det finns med i kommissionens budgetförslag redan nu, i utgångsläget.

Från svensk och från likasinnade länders sida kommer vi att ha fokus på marginaler för åtaganden och betalningar, precis som vi hade förra året. Det är viktigt att ha marginaler för att kunna klara av olika tillkommande utgifter under ett budgetår. Det är så man får buffertar för att kunna ha handlingsfrihet om någonting dyker upp. Om man inte har några marginaler betyder det, allt annat lika, att budgeten blir alltför expansiv i slutändan. Det är dumt att börja utnyttja flexibilitetsinstrumenten i utgångsläget, för då tappar man handlingsfrihet i slutändan.

Det som har tillkommit jämfört med föregående års förhandlingar är att vi mitt under förhandlingsprocessen kommer att få en ny kommission och ett nytt Europaparlament. Det kan möjligtvis, på marginalen, påverka förhandlingarna på olika sätt. Men i stora drag tycker jag att årets förhandlingsläge liknar förra årets.

Det jag tycker är mest påtagligt i kommissionens budgetförslag är att man har för små marginaler. De är för små på åtagandesidan, och genom att man utnyttjar flexibilitetsinstrumenten överskrider man taket för betalningar i budgetförslaget. Det tycker inte vi är acceptabelt. Marginalerna är för små, och de är obefintliga och så att säga åt fel håll på betalningssidan.

De största ökningarna i tabellen finner ni i rubrikerna 1a, 3 och 4. Jag tänkte i korthet kommentera respektive utgiftsrubrik. Om vi tittar på 1a, Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning, ser vi stora ökningar. Det är en verksamhet som utgör 12 procent av EU:s budget. Här föreslås en ökning med 5,8 procent på åtagandesidan och med 36,2 procent på betalningssidan jämfört med 2014. Här finns alltså den allra största ökningen.

Vi tycker att man måste göra en grundlig analys och försöka identifiera program i budgeten som har bristande genomförande och låg målfyllnad och sedan helt enkelt sälla utifrån det.

Rubrik 1b, Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, utgör en ganska stor del av budgeten, hela 34 procent. Här har vi en ökning med 3,6 procent på åtagandesidan och med 1,3 procent på betalningssidan. Just när det gäller den här rubriken ser man, om man tittar på flerårsbudgeten, en nedtrappning över åren. Det finns en nedtrappning också här, men den är inte lika stor som man borde kunna förvänta sig. Det bör finnas utrymme att pressa ned den budgetrubriken.

Sedan har vi rubrik 2, Hållbar tillväxt: naturresurser. Här hittar vi jordbrukspolitiken, den gemensamma fiskeripolitiken och vissa miljöat-

gärder. Det utgör hela 40 procent av EU:s totala budget. Här är det rimligt att förespråka neddragningar av såväl betalningar som åtaganden i förhållande till kommissionens förslag. Syftet är ytterst att nå de tillräckliga marginaler man behöver ha i denna budget precis som i alla andra budgetar.

Rubrik 3, Säkerhet och medborgarskap, utgör bara 1,3 procent av budgeten. Här föreslås betalningarna öka med över 12 procent. Rubrik 4, Europa i världen, utgör 6 procent av EU:s totala budget. Här handlar det om EU:s utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Slutligen har vi rubrik 5, Administration, som ökar med 2 ½ procent jämfört med 2014.

Om man ska göra en helhetsbedömning av förslaget ser vi en väldigt kraftig ökningstakt för betalningarna, och som jag nämnde tidigare överskrider de betalningstaket. Kommissionen har dessutom redan aviserat att man kommer att föreslå stora ökningsanslagen löpande under 2015. Först lägger man alltså fram en väldigt expansiv budget, och sedan säger man att man dessutom kommer att återkomma nästa år. Sammanfattningsvis är marginalerna alltför små, precis som förra året. Marginalerna måste upp.

Om man ser på hur kommissionens förslag nu ser ut och om historien skulle upprepa sig från förra året och Europaparlamentet kommer med en ännu mer expansiv budget har vi ett ganska svårt förhandlingsläge. Det kommer att likna förra årets situation rätt mycket.

Det som tillkom i föregående års förhandlingar var att man hade en ändringsbudget för 2013. Det drog man in i förhandlingarna samtidigt som man förhandlade om 2014. På motsvarande sätt kommer vi i år att ha en ändringsbudget för 2014 uppe till förhandling under den tidsperiod då vi ska avgöra budgeten för 2015. Detta gör att det blir fler förhandlingsbrickor på bordet under de fortsatta förhandlingarna.

Man kan fråga sig vad detta får för implikationer för Sveriges EU-avgift. Skulle den budgetavgift som vi prognostiserade senast i vårpropositionen påverkas om kommissionens förslag till budget går igenom? Svaret på den frågan är nej. Det ligger i huvudsak i linje med den prognos vi har och kommer inte att påverka vår prognos på något nämnvärt sätt. Det överensstämmer med de siffror vi har inlagda i det svenska budgetarket.

När det gäller den svenska ståndpunkten är vår utgångspunkt naturligtvis att fortsätta den budgetrestriktiva linje som Sverige traditionellt driver och som vi har haft en bred uppslutning kring i riksdagen. Det handlar om att ha budgetdisciplin och respekt för budgetramarna. Målet om strikt budgetdisciplin innebär ytterst att verka för en begränsning av EU:s utgifter inom den fleråriga budgetramen och förstås att hålla tillbaka den svenska avgiften till EU.

En viktig sak i detta sammanhang är att man jobbar med realistiska prognoser när man lägger upp budgetar av denna typ. Om man i utgångsläget – jag tänkte säga fläskar på, men det är väl inte ett adekvat uttryck – lägger på för mycket i sin budget och tar höjd för potentiella utgifter blir det i sig utgiftsdrivande under året. Det är så det fungerar helt enkelt.

I det här läget är det viktigt att granska underlaget från kommissionen på alla tänkbara sätt för att kontrollera att prognoserna är realistiska i olika avseenden. Det är så man ska göra när man lägger upp en budget.

Det är också så man kan argumentera i dessa förhandlingar, och det är så man kan få till tillräckliga marginaler i olika avseenden.

Vad gäller finansiering löpande under budgetåret är en utgångspunkt för oss hela tiden finansiering via omprioritering. Det är så vi jobbar inom ramen för den svenska statsbudgeten, och det är så man bör jobba inom EU. I första hand ska man söka finansiering inom budget. Sedan kan det bli tal om ändringsbudgetar.

De särskilda instrumenten finns med i den fleråriga ramen. Men där måste man ha en restriktivitet. Man ska inte rusa i väg och redan de första åren utnyttja flexibilitetsinstrumenten fullt ut, utan det är något som finns löpande att utnyttja över hela sjuårsperioden. Man ska inte maxa upp det fullständigt år ett och år två, för då kommer budgeten inte att gå ihop i längden.

I stora drag kan man säga att förhandlingsbordet uppvisar stora likheter med det vi hade förra året. Positionerna är likartade. Likasinnade länder verkar stå fast vid sina tidigare positioner. Positionerna mellan institutioner och medlemsländer är ganska så lika förra årets.

Anf. 5 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag tackar statssekreteraren för föredragningen. Mina frågor rör kunskapsinhämtning för egen del.

Det är helt rätt med budgetdisciplin. Att försöka få EU att ha kontroll på sin budget är oerhört viktigt om EU ska kunna ha en effektiv och verksam budget.

Om vi ser historiskt, hur oroliga bör vi vara om budgetdisciplinen inte hålls? I princip har vi väl alltid fått tillbaka pengar från EU. Men kan vi komma att behöva bidra med ytterligare pengar? Vilka är riskerna för svensk del med den expansivitet som statssekreteraren tar upp?

Anf. 6 JENS HOLM (V):

I stort delar vi den svenska linjen om en restriktiv hållning. Det är helt oacceptabelt att kommissionen lägger fram dessa förslag då budgeten sväller ytterligare. Jag förstår inte, och statssekreteraren får gärna precisera, hur kommissionen kan ha mandat att föreslå ytterligare ökning av anslagen efter att budgeten är antagen. Det verkar märkligt.

När det gäller den svenska positionen: När röstar ni nej till budgeten? Vad är den springande punkten? När är måttet rågat? Det är en sak att driva detta i förhandlingar och vara restriktiv, men när röstar ni aktivt nej?

Anf. 7 JOHNNY SKALIN (SD):

Regeringen har tidigare aviserat att man vill bedriva en restriktiv budgetpolitik, vilket resulterade i att vi har en ökad EU-avgift i år jämfört med förra året och manifesteras av en budget som läggs fram från kommissionen som ökar sina betalningar med 5 procent. Det är en synnerligen anmärkningsvärd hållning från EU-kommissionen att man inte kan respektera medlemsstaterna mer än så. Det är också synnerligen anmärkningsvärt att regeringen i andra beslut ställer sig bakom massor av kostnadsdrivande förslag som i förlängningen kommer att innebära ytterligare ökonomiska förändringar, bland annat gäller det kandidatstatus för fler medlemsländer i unionen.

Detta gäller också andra förslag på EU-nivå som historiskt har skapat fler myndigheter och som framledes kommer att leda till ytterligare federaliserande av unionen, vilket i sin tur kommer att leda till ytterligare kostnadsökningar.

I handlingarna står att den svenska linjen är att man ska koordinera med likasinnade länder. Det låter bra att man ska hålla en restriktiv linje, men jag tycker inte att vi ska nöja oss med det utan enbart med en linje som fryser utgifterna till unionen. Vi ska inte tillåta den ideliga kostnadsökningen, vilket med regeringens nuvarande position kommer att bli resultatet av förhandlingarna. Jag tänker redan nu anmäla avvikande mening och ser fram emot att få höra svaret på frågan som Vänsterpartiet framförde. Det kommer dock inte att ändra min inställning i frågan.

Låt mig påpeka att under hela gången med att ta fram en långtidsbudget på EU-nivå var Sverigedemokraterna det enda partiet som förde en restriktiv budgetpolitik på allvar. Bland annat framförde vi argumentet att Sverige kunde lägga in ett veto. Vi hade möjlighet att bromsa utvecklingen på riktigt inför förhandlingen om den sjuåriga långtidsbudgeten. Hade Sverige gjort det redan då hade vi haft mycket bättre förutsättningar att i dag bedriva en restriktiv budgetpolitik på riktigt. Jag beklagar att Sverige inte gjorde det och kan åter konstatera att utgifterna ökar på en oacceptabel nivå och så vidare.

Jag menar att det här är politiskt kackleri. Man säger en sak men gör kontinuerligt något annat. Det retar mig lite grann, för jag tror inte att man har folket på sin sida när det gäller att ständigt öka utgifterna för Europeiska unionen. Jag tror inte heller att de stora utgiftsposterna är nödvändiga för att bedriva ett samarbete på Europainivå. Men jag har ju en annan syn än vad regeringspartierna och övriga partier i riksdagen har vad gäller samarbetet med Europa och vad samarbete i grunden är.

Jag har också några frågor. Vad gömmer sig bakom utgiftsökningen på 36 procent under 1a? Är det ytterligare krishjälp till euroländer? I så fall undrar jag varför Sverige ska ställa sig bakom alla räddningspaket för euroländerna. Vi är inte ens med i EMU-projektet eftersom svenska folket röstade nej till det, men den svenska regeringen har inte genomdrivit ett undantag från det. Det driver inte heller Socialdemokraterna, Vänsterpartiet eller något annat parti i riksdagen aktivt.

Har det varit en folkomröstning ska den respekteras, och då ska Sverige inte finansiera det elände de själva har skapat genom att inrätta ett ekonomiskt system som bevisligen inte fungerar.

Jag konstaterar också stora utgiftsökningar under 3 och 4. Det skulle vara intressant att få veta mer exakt varför betalningarna ökar med 12 och 18 procent.

Dessutom: Om kommissionen har beslutat att skära ned på personal, varför ökar då utgifterna för just kommissionen?

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Den avvikande meningen är noterad.

Anf. 9 Statssekreterare HANS LINDBERG:

Jag ska ge ett sammanhängande svar på frågorna från Jens Holm och Johnny Skalin.

Till att börja med ska vi slå fast att förhandlingen om EU:s långtidsbudget, den så kallade MFF:en, var en stor framgång för Sverige och likasinnade. Det blev en nedväxling av EU-budgeten från den föregående programperioden. Kommissionen har, kan man säga, förlorat terräng, och i någon utsträckning försöker man återta den genom att lägga fram en expansiv budget.

Det handlar inte om att EU-budgeten ska växla upp i storlek jämfört med föregående programperiod, utan det handlar inledningsvis om hur mycket den ska krympa jämfört med föregående programperiod.

Vad gäller att jämföra med föregående år befinner vi oss i en uppstart på en ny programperiod. Det för mig in på att kommentera de olika posterna.

Rubrik 1a innehåller sjuåriga program som befinner sig i ett uppstartsskede. Samtidigt finns det gamla program utan nya åtaganden, men det är gamla betalningar. Dessa kallas RAL och har legat och övervintrat in i den nya programperioden, och de ska givetvis betalas. Det görs också prognoser för de sjuåriga programmen. Det gäller att dessa prognoser är realistiska och inte kostnadsdrivande. Man måste ha en rimlig bild av hur snabbt programmen kommer att dra i gång. Läger man in väldigt stora volymer kanske man inledningsvis startar upp massor av dåliga projekt för att fylla programvolymerna.

Den höga procentsiffran under 1a handlar just om skiftet mellan två olika programperioder och det faktum att de gamla programmen löper ut och nya startar upp. Från vår sida gäller det att gå in och granska det mer i detalj och se till att det blir bra.

Désirée Pethrus undrade vilka riskerna är. MFF:en sätter restriktioner för hela programperioden. Det kan inte bli mer expansivt än så. Man kan inte utnyttja åtagandenivåerna mer än till 100 procent sett över hela perioden, och flexibilitetsinstrumenten har en viss storlek.

Tittar vi tillbaka på olika programperioder ser vi att man inte har utnyttjat åtagandena till 100 procent. Vi har i våra prognoser lagt in ett högt utnyttjande, i praktiken 100 procent, för vi vill inte ligga för lågt i våra prognoser. Men i förhandlingarna vill vi givetvis hålla tillbaka så mycket som möjligt. Jag ser inga som helst problem med om utnyttjandegraden blir 96 eller 97 procent i stället för 100 procent. Det kan vara bra att sälla lite bland projekten.

Vad kan Sverige åstadkomma förhandlingsmässigt i detta läge? Häromåret hade vi förhandlingar om flerårsbudgeten, och det är beslut som fattas med enighet. Nu har vi förhandlingar om årsbudgetarna, och de besluten tas med kvalificerad majoritet.

I en sådan här förhandling, givet den svenska utgångspositionen, kan vi rent taktiskt välja två olika förhållningssätt. Antingen säger vi redan från början att oavsett vad man kommer fram till är det för expansivt och att vi inte kommer att delta i några som helst diskussioner. Då kommer vi inte att ha någon som helst påverkan under processen.

Ett annat sätt att lägga upp förhandlingarna är att prata ihop sig med andra länder och bestämma sig för att köra sitt race och driva en restriktiv linje. Sedan försöker man hålla ihop alliansen av länder så länge som möjligt för att pressa ordförandeskapet i förhandlingarna till att få ihop en rimlig kompromiss som en majoritet kan ställa sig bakom.

Under resans gång kanske det sedan blir så att alliansen av olika skäl vittrar sönder och det utkristalliserar sig en kompromiss som en majoritet ställer sig bakom men som vi i slutändan känner att vi inte kan ställa upp på, utan där vill vi markera. I ett sådant läge röstar vi nej. Det var precis det vi gjorde förra året, men under resans gång hade vi påverkat det som sedan blev kompromissförslaget.

Det senare exemplet på agerande är mer konstruktivt och leder också till ett större genomslag, oavsett utgång för den svenska positionen.

Anf. 10 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr ordförande! Det är regeringens utgångspunkt att EU-budgeten ska minska. Det är i alla fall vad man säger, men det är inte det som blir resultatet i praktiken av den politik man bedriver på Europainivå. Man flyttar hela tiden fram positionerna på europeisk nivå där man fortsätter federaliseringsprocessen.

Även om vi nu inte har klart för oss vem som kommer att leda EU-kommissionen, om det blir Juncker eller om det blir någon annan, vet vi att Socialdemokraterna stöder förslaget, och det talar eventuellt till Junckers fördel. Han är ju en klar federalist, och det är också flera andra ordförandekandidater.

Vi vet också att regeringen har en EU-minister som kallar sig federalist och en utrikesminister som kallar sig federalist. Vi har haft en regering med en klar federalistisk utgångspunkt under hela den här mandatperioden, och jag tror inte att vi kommer att få se någon annorlunda situation nästa mandatperiod, efter valet i september. Därför är jag helt övertygad om att federaliseringsprocessen kommer att fortsätta så länge inte de EU-kritiska partierna växer sig starkare och ni blir tvingade att anpassa er efter oss EU-kritiska partier. Vi ser sådana tendenser ute i Europa. Till exempel har man nu en EU-kritisk regering i England som också utlovat en folkomröstning – en folkomröstning som jag ser fram emot väldigt mycket.

Statssekreteraren säger att vi befinner oss i en uppstart vad gäller budgetprocessen, och det stämmer. Det beror just på de förslag som EU-kommissionen har lagt fram och som man har stött från regeringssidan. Uppstarten är regeringen faktiskt ansvarig för. Kostnadsutvecklingen ansvarar ni själva för när ni bifaller hela federaliseringsprocessen och den ständiga marknadsföringen från de nationella parlamenten till det europeiska.

Jag instämmer i det statssekreteraren sade, att årsbudgetar beslutas med kvalificerad majoritet. Ja, det är ett faktum att det är så. Ställer man sig vid sidan av kan man, åtminstone vid det tillfället, riskera att ingen lyssnar på vad man säger. Men vi har exempel inom fiskeripolitiken där vi från svensk sida har obstruerat i EU-parlamentet och till slut fått igenom vår vilja. Vi har kunnat påverka Europeiska unionen därför att vi har sett att det växer ett motstånd mot den politik som bedrivs.

En förutsättning för att få igenom sin politik på Europainivå är att man skapar en majoritet för den. Om ett antal länder ställer sig vid sidan av och tydligt markerar att de inte ställer upp på utgiftsökningarna utan står fast vid sina värderingar och kommer att fortsätta göra det tvingas den sittande majoriteten att anpassa sig. Långtidsbudgetförslagen antas ju med enhällighet. Det krävs alltså att samtliga medlemsländer är överens

om att bifalla det förslag som läggs fram från EU-kommissionen, annars blir det ingen långtidsbudget. Då får man ta löpande utgifter som de kommer, vilket historiska exempel har visat begränsar utgifterna för Europeiska unionen.

Visst håller jag med om att vi ska söka samförstånd med andra länder, men misslyckas vi finns det ändå en poäng i att markera att vi inte tycker att den här utvecklingen är rimlig, att den inte kommer att hålla på lång sikt. Ställer sig Sverige vid sidan i den här frågeställningen och markerar så pass tydligt förstår nog majoriteten av medlemsländerna i Europeiska unionen att Sverige i framtiden inte kommer att stötta långtidsbudgetförslag, såvida de inte ställer upp på vår vilja och anpassar sig också efter vad vi vill i den framtida Europeiska unionen.

Jag är övertygad om att om vi står fast vid vår EU-kritiska hållning, åtminstone vår skeptiska hållning till en utökad budget, kommer vi att få genomslag för den. Jag står därför fast vid min avvikande mening.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt, men vi har noterat avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Då det inte finns något att redovisa under punkten Övriga frågor tackar vi statssekreteraren med medarbetare för närvaron i EU-nämnden i dag.

Innehållsförteckning

2013/14:42

25 juni

1 § Ekonomiska och finansiella frågor (budget)	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statssekreterare HANS LINDBERG.....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Statssekreterare HANS LINDBERG.....	1
Anf. 5 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	4
Anf. 6 JENS HOLM (V)	4
Anf. 7 JOHNNY SKALIN (SD).....	4
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 9 Statssekreterare HANS LINDBERG.....	5
Anf. 10 JOHNNY SKALIN (SD).....	7
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	8